

تورک تاریخ انجمنی مجموعہ

۱ ایلول
۱۳۴۰

اون دردیجی سنه
نومرو ۵ (۸۲)

جودت پاشانك معروضاتی

(اوچونجی نومرودن مابعد)

اول ائشاده صربلر صیقی صیقی به تعلیم عسکرله مشغول اولدقلرندن موسم بهارده بوسنه جهته تجاوز ایده جکلمش دیو سراى بوسنده برشایمه ایشیدلمکله بودخی وسیله اتخاذا اولنه رق بوشناقلرک بر هیئت معلمه ایله هر وقت حربه آماده اولملى لزومی ایلوو کلنلرینه اشراب ایله امر اهم تعلیمه تشویق اولنمشلردر .

مجدداً تنظیم اولنه جق بوسنه عسکرینه یکنسقا اولمق شرطیله هر نصل اولورسه اولسون بر نوع البسه کیدرمکه اگرچه مآذون ایدم . لکن قوللری ده اولوقت عسا کر شاهانهك تلبس ایتمکلى انواع البسه دن برینی کیدرمک آرزوسنده ایدم . وبوشناقلر یشیل رنگه مائل اولوب اولوقت سراى بوسنه قیشله سنده یشیل شریتملى البسه تلبس ایدن بر طلیعه طاבורى بولمغله آنلره بوروبه یی کیدرمک ایستردم .

بناءً علیه بك جامعه ده وعظ ایدن ودرس او قودان خواجه افندیله بر یشیل بنش یاپدیرمشیدم . آنلرده بویشیل بنشلى لابس اولدقلری حالده بعض غزوات نبویه ده ملائکه کرامک یشیل عمامه لر ایله بر یوزینه اینوب اهل اسلامه امداد ایلدکلرینی جماعته بیان ایدرلردی . بك جامعی خطیبی حافظ افندی ابدال شکلنده بر ذات اولوب بك چوق کیمسه لر عنندنه مظنه دن عد اولنوردی اكا دخی بایرام صباحی کیمک اوزره بر یشیل بنش یاپدیردم ومذکور طلیعه طاבורى ایچون اقدجه کلش اولان البسه جدیده نك بیرام صباحی کیدیرلمسنى تنیه ایلدم وهرسکده بولنان یشیل صاریقل زخاف طابورندن دخی بر طاقم جلب ایتمدم . بیرام صباحی قشله ده کی طلیعه طاבורى افرادی یشیل شریتملى البسه جدیده لرینی لابس اولدقلری حالده حکومت قوناغندن بك جامعه قدر ایکی کچه لی دیزلدى . والی وفرقه قوماندانی پاشالر وسار امرای عسکریه ومأمورین ملکیه ایله برلکده هپ اونفورمه لرمنی

لابس اولديغمز حالده مذكور يشيل صاريقلى زخافلر ايله برابر بك جامعنه كيتدك. نمازدن صكره خطيب افندى او يشيل بنش ايله منبره چيقوب بر كوزل خطبه او قودى. خطبه ده نام پادشاهى ذكر اولنوركن بوشناقلرك ناصيه حاللرندة تاثرات عجيبة حسنة كوردى وزخافلرك يشيل صاريقلى بوشناقلره خوش كورنمش ايسه ده يشيل شريتلى طليعه البسه سى بوشناق دليقانلورلرنيك قىلرندة فوق العاده اثر براقش وعسكرلكه بر ميل طبيعى حاصل ايتمش اولدينى تحقيق اولدى. امل عاجزانه دخى بو ايدى. بوشناقچه يشيلى تعميرى شرفلى وسعادتلى مقامنده دخى مستعمل اولمغله امر ازدواجك تسهيلدن طولاي تشبثات تفتيشيه دن ممنون ومتشكر اولان قيزلرچمدا يادقلى شريفده يشيلى تعميريله يشيل شريتلى طليعه البسه سنه تليخ ايدرا اولديلر. قيزلرك شريفلى ايسه دليقانلورله واعظلرك نصايحندن زياده تاثير ايدىوردى.

كرك خواجهلره ياديريلن بنش وويريلن عطيه لركرك قيزلرك تزويجى امرنده وقوع بولان مصارف ايچون خزينه دولتدن برپاره النيوب جمله سى معاش عاجزانه مك فضله سندن صرف اولنمشدر. چونكه او زمان آرپهلق واعضالق معاشك مجموعى شهره اون ايكي بيك بشيوزغروشه بالغ اولوب بومعاش استانبولده عائله چاكرى اداره سنه براغلمش ايدى. بوندن بشقه تفتيش مأموريتى ايچون شهره اتوز بيك غروش معاش تخصيص بيورنمش اولوب بوسنه ايسه اوجوزلق محل اولديغندن بو اتوز بيك غروشك فضله سى مأموريت تفتيشيه نك بووجهله حسن ايفاسى بولنده صرف اولنىوردى.

عيد فطردن صكره ملحقانده اولان ارکان ايالت سراى بوسنه يه كلوب اوراده كى ارکان ايله برلشديلر وهكلى محمد پاشا قوناغنده اجتماع ايتك اوزره بر مجلس معرفت تشكيل ورياسته اوزون عبدالله افندى يى انتخاب ايتديلر. ايتك اجتماعلرندة كيدوب مجلسى كئاد ايلدم وعشروويركوكى عموم ايالته عائد اولان موادك مذاكره سنى آنلره حواله ايتدم واك مهم ايش تنسيقات عسكريه ماده سى اولمغله اكادتر بعض آيات كريمه واحاديث شريفه ايراد ايله بو بابدت تشويقات لازمه ايفا ايتديكم صروده بوسنه بوندن اقدام قاضيسكر كلديمى ديديكلمده جتمكان فاتح بورايه تشریف ايتدكده اردوسنده قاضيسكر وار ايتمش آندن صكره بورايه قاضيسكر كلدى ديملى اوزرينه (ايشته بن قاضيسكر رتبه سنى حائر اولديغمز حالده بورايه كلدم.

آرتق عسكرى ده سز ترتيب ايتلمىسكز) ديدم.

بوسنه ده تسيقات عسكريه اجراسى مقدا ارگان ايالك ايلرو كلنلرى ايله محرمانه سويلشيله رك موافقتلرى استحصال اولمشيدى. آنجق آنلر ده سرحدلورن صاقينمقده ايدلر. بوكره سرحد اغالرى ده مجلسده بولندقلرى حالده عسكرك بئحى درميان اولندقدى حسن قبول ايتلميله هان اول كون ايشك اساسى قرار كير اوله رق تفرعاسنك مذا كره سنى آنلره حواله ايتدم و ايشى مکتوم طوته جققرينه دائر كندولرندن سوز آلدم يمىن ايله تأمينه لزوم كوردمم.

ارگان ايالت مذا كره يه دوام ايدوب بر مسئله ده تردد ايلدكلر نده عبدالله افندى واسطه سيله طرف عاجز يدن سؤال ايدر لردى. بعضأده چا كر لرى مجلسرينه كيدوب برلكده مذا كره ايله حل مشكل ايدر دك. جريان ايدن مذا كراته قوللرندن بشقبه كيمسه واقف اوله مازدى. بوشناقلك مناسلرينه باقلى كه اون سكز كشى يكرمى درت كون مذا كرات ايله مشغول اولدیلر. ايجلرندن خارجه برسوز ترشح ايتدى اجنيلر على الخصوص اوستريالولر و صربلر اويله بر بيوك مجلسده جريان ايدن مذا كراتك امتدادندن طولايى مراق ايدرك تحقيقه چالشدیلر. بر سر رشته آله مدیلر. بويله صاعلام آدملر ايله چوق ايش كوريله بيله جكنى بو حاللرندن استدلال ايتدم ، قوللرى ده آنلك بو حاللرينى بيلديكم ايجون بروجه بالا كتم اسرار ايجون آنلره يمىن ايتدرمكه لزوم كوسترميوب كندولرندن سوز آلفله اكتفا ايتمشيدم.

جريان ايدن مذا كراتك نتيجه سى هر سك ويكى بازار سنجاقلرينك قره طاغ خط امتيازى اوزرنده بولنان قضا و ناحيه لرده قولونى ميليتر اصولنده بر نوع یرلى عسكتر ترتيب اولنوب سائر قضا و ناحيه لرنده و بوسنه نك ديكر سنجاقلر نده سائر بلاد عثمانيه كى قرعه شرعيه ايله عسكره النق فقط بوشناقلر على الخصوص سرحدلور و حشى آدملر اولدقلرندن دفعة هيچ كورم دكلرى و بيلم دكلرى ضابطانك قوماندنه و يرلدكلر نده توحش ايتلمىرى محتمل اولديغندن بردفهلوق اولمق اوزره ايلك سه مى ضابطلر يرو بكلرندن و اغالرندن انتخاب اولنوب ده آندن صكره ترقيق رتبه قانوننامه سى اجرا اولمق و خدمت فعليه اوچ وورديفلك طقوزسنة اولمق و بوسنه عسكرى داخل ايالته استخدام اوله رق خارجه چيقاريلماق خصوصلرندن عبارت ايدى.

بومواد استثنایه بینمزرده موقع مباحثه قوندقدده جزء تام ضابطلری همه حال عسا کر نظامیه دن اولمق لازم کلور والا هیچ بر وقت بوسنه آلایلرنده انتظام حصوله گلر قائم مقام ایله قول اغالرینک وملازم وکچوک ضابطلرک بر مقداری بر دفعهلق اولمق اوزره یرلو بکلرندن واغالرندن اولملری جائز اولور ایسهده بونلرکده هیچ اولماز ایسه یاریسنک عسا کر نظامیه ضابطلرندن اولمسی وایکنجی سنه دن اعتباراً ترفیع رتبه قانوننامه عسکرینسه توفیق حرکت اولمسی واجبات امور دندر دیوب ادله اقلایه ایله کیفیتی ایضاح ایتمم مجلسده قبول ایتمدی .

خدمت فعلیهنک اوچ سنه اولمسی قوللرینک دخی مطالعه مه موافق ایدی . زیرا اوچ سنهده بر استبدال اولنورسه اون سنه ظرفنده قرق بو قدر بیک معلم ردیف پیدا اولمق لازم کلوب بوسنه جه لازم اولان دخی آز وقت ظرفنده مقدار کافی عسا کر معلمه وجوده کتورمک ایدی . سناء علیه بوماده استثنایه پی ده قوللری قبول ایدیویردم مؤخرآ خدمت فعلیهنک اوچ سنه اولمسی دولتجه قبول وتعمیم اولمغه بو استثنانک حکمی قالماشدر .

بوسنه عسکرینک خارج ایالته چیقارلاماسی بختنه کلنجه دولت علیه بوسنه وهرسکده دائماً روم ایلی اردوسندن بر فرقه بولندرمقدمه اولدیغنه نظراً بوسنه عسکرینک خارج ایالته چیقارلاماسی امور طبیعیه دن کورلدیکی جهتله بو استثنایه دخی موافقت اولمق ایجاب حاله موافق کورلش ایسهده دولتجه بویله بر شرط آلتنه کیرمک موافق اصول دکل ایدی .

مع هذا کیفیت فوآد باشایه انها اولندقدده جواباً وارد اولان تلغرافنامه سامیده (دار شوراچه بوسنهده اوستریانک حدود بوینده کی قولونی میلیر اصولنه مطابق اوله رق بر نوع یرلی مستحفظ عسکری ترتیبی تصور اولمقده ایدوکی وبوسنه جه اوچ سنه خدمت فعلیه وطقوز سنه خدمت ردیفیه اولمق اوزره عسا کر نظامیه ترتیبی اکانستله مرجع اولدینی ومحللی بکلرندن ضابط نصبی وبوسنه عسکرینک خارجه چیقارلاماسی خصوصلرینک مصدق بولدینی بیان ومساعی عاجزی تقدیر واستحسان بیورلمشیدی .

حالبوکه ارکان ایالت مجلسنک مقرراتی بر مجلس عمومی به تصدیق ایتمدی بونلرکده ایجاب حالدن کورلمکله شوالک یکرمی طقوزنجی پنچشنبه کونی سرای بوسنه نک

بالجمله وجوه و اشرافی حکومت قوناغنه دعوت اولنه رق ارکان ایالت و اعضای مجلس کبیر دخی حاضر اولدقلری حالده ریاست عاجزی نمونده بر مجلس عمومی عقد اولندقدہ (امتی کاسنان المشط) حدیث شریفی او قودقدن صکره (بوحدیث شریف اقتضاسنجه امت محمدیه طراق دیشلری کبی متناسق و متناسب اولمق لازم کلور طراق تورتوک پورتوک اولورسه آنکله صاج صقال طارانماز امت محمد دخی متناسق اولماز ایسه ایشه یاراما ز روم ایلی و آناطولی و عربستان خلقی عسکر اولدینی حالده بوشناقلر چیز کینک خارچنده قالمقله نه ایشه یارارلر جماعتدن خارج قالمق مخاطره در سوریدن آریلان قیونی قورد قاپار دیرلر . ارکان ایالت بو بجنی اوزون اوزادی به دوشوندیلر سائر یرلرده اولدینی کبی بوراده دخی قرعه شرعیه اصولنک اجراسندن النسب برصورت بوله مدیلر . فقط بوسنه نک خصوصیت موقعیه سنه کوره بعض خصوصاتک استثناسنی دولتدن استرحامه قرار ویردیلر . مثلاً شمندی دولتعلیه ده خدمت فعلیه بش سنه اولدینی حالده آزوقت ظرفنده چوق معلم عسکریتشدرمک ایچون بوسنده خدمت فعلیه اوچ سنه اولسنی ارکان ایالت مناسب کوربورلر بونده بآس کورلر طراق دیشلری متناسب اولدینی حالده بر محلنک دیشلری دیگر محلنک دیشلرینه نسبتله ده قیصه اوله بیلور . دولتده بوکا مساعده ایدر ظن و اعتقادنده یم دیره ک ارکان ایالتک مقرراتی بیان ایله حضارک رأیبری استفساره ابتدار ایلم . وجوه بلده دن بعضیلری مملکتک سلامت و سعادت عسا کر نظامیه تربینه موقوفدر دیوب بعضیلری ده استرحام اولنه حق مساعداتک اراده سنیه سی صادر اولدینی حالده تشکرندن عاجز دیدیلر .

تراونیک مفتیسی درویش افندی حال حاضر اوزره دوام ایتمک تهلیکه در عسکر تربینه مأمور و مجبور صورت ترتیب و تشکیلی چوق دوشوندک مملکتک حال و موقعه کوره در میان اولنان مساعداتک استرحامندن بشقه عرض و اخطار ایده جک برشی بوله مدق دنیا و آخرتجه بویولده عسکرلکدن اعلی برشی اوله ماز دیدی . سرای بوسنه مفتیسی مصطفی افندی دخی شو عصرده عسا کر شاهانه نک عمل و خدمتدن افضل بر عبادت اولدینی ادله عقلیه و نقلیه ایله اثبات و حال و سنی بویله منقطع الی الله اولان مرابطین سلکنده بولنه بیلیمسنه مانع اولدیندن طولای تأسفی بیان ایلدی و عسکرلکک شرف و مزبته دائر چوق سوزلر سویلدی .

اول كونه قدر ارکان ایالت مجلسنك هر كس دن مكسوم اولان مذا كرانك
قراری بویه بردن بره میدانه چیقنجه حضاره عظیم تاثیر ایدرك جمله طرفندن کال
رغبت و خواهش ایله قبول اولندی.

فقط بوسنه عسکرینك خارج ایالته چیقارلاماق بختنه کیریشیله جك اولدقده
بك جامعی خطیبی حافظ افندی یشیل بنشنی لابس اولدینی حالده قیام ایدرك (افندیم
بوسنه عسکرینه بیرام صباحی جامعه ککن عسکرک یشیللی روبه لرینك کیدرلمسنی ایسترز
بشقه شی لازم دکل) دیمکله لطفه اوله رق (بك ایی خطیب افندی اما بوشیللی
روبه لری لابس اولان طابورلر حرمین شریفنه منسوب عسکر دیمکدر اویشیل
شریتر شایدکه حرمین شریفنه اشقیاء تعرض ایده جك اولورسه بو عسکر همان حجازه
کیتمک اوزره آماده اولدقیرینه علامتدر) دیدیکمه خطیب افندی کوکره بوب
یابز مکه مکرمه ومدینه منوره نك محافظه لرندن کیرومی طوره جفز بن بوسنه
عسکرینك اوکنه دوشوب کیتیه جکمی بم کیتمکدن امتناع ایده جك کیملردر
دیهرک حضاره دهشت ویردی.

خطیب افندی صالح وعابد ومظنه دن معدود بر ذات اولقله انک بودهشتلی
نطقنه قارشو کیمسه برشی دیه میوب همان بوسنه عسکرینه یشیل شریترلی طلیعه
البسه می کیدرلمسی شرط لازم اوله رق قرار آلتنه آندی. وبوسنه عسکرینك
خارج ایالته چیقارلامسی سوزی مسکوت عنه براغلدی.

بعده ارکان ایالت مجلسنك قرار مذا کراتی همان عرض واستیدان اولنه جقدر
صکره شوراسی شویله بوراسی بویه اولسه دنیه مز هر کس کوزلجه دوشوب
خاطره کفی سویلسون) دیدیکمه سرای بوسنه مفتیمی (اوت شمیدی هر نه دنیلورسه
بیان مطالعه قیلندن اولقله موقع بحث ومذا کره به قونور اما صکره دن بویه تملکنتک
خیر وسلامتی موجب بر ماده خیریه حقنده اتفاق آرا ایله ویریلن قرارک علینه
سوز سویلین اولورسه انک قتلنه فتوی ویریم. شمددن جمله نك معلومی اولسون
دیدي. سائر مفتیلر دخی آتی تصدیق اییدی.

همان خطیب افندی حاله مناسب آیات کریمه تلاوت ایلدی. تراونیک مفتیمی ده
برکوزل دعا اییدی. هر کسک یوزنده دعانک قبوله علامت اولان آثار وجدانیه
رونما اولدی هر کس بربرینی تبریک ایدرك مجلس طاعلدی. قرق سنه دنبری

کنا کئنده قالان تعلیم عسکر مسئله سنک حل ایدلمش اولدیغی اول کون شهرک هر طرفنده طوبلدی اهالی به بر بشقه حال کلدی.

در سعادت ایله سرای بوسنه آره سننده کی تلغرافلر بزم ایچون آجیق اولمغله همان فوآد پاشایه تلغراف کشیده ایدرک ارکان ایالت مجلسنده ویریلن قرارک مجلس عمومیده قبول وتصدیق اولدیغی وبوسنه عسکرینه یشیل شریتی طلیعه البسه سی اکسا اولمسنک قرار آلتنه آلتدیغی عرض ایله فرمان عالیسنک اصدار وارسال بیورلسنی رجا ایتدم.

بروجه بالاخطیب افندی نطقی اوزرینه بوسنه عسکرینک خارجه چیقارلاماسی شرطی مهم قالمغله بوشرطه بدل بوسنه عسکرینک بوسنه طابورلرینه قید اولمسی شرطی فرمان عالی به درج اولمشدر.

هنوز تمدن ایتهمش اولان انسانلرک نه غریب حال وطورده بولندقلری بووقوعات ایله ده توضیح اولورکه بوشناقلره طلیعه البسه سی کیکنز دیسه ک آندن اورکه رک کینه مک ایچون سلاحه صارملری ملحوظ ایدی صکره آکا کندولری راغب اولدی خطیب افندی ده بوسنه عسکرینه بوالبسه یی کیدرمک ایچون بوسنه عسکرینک خارجه چیقارلاماسی کی بوشناقلرجه اک مهم اولان بر شرطی فدا ایدبوردی . بوشناقلر اکا قارشو برشی دیه مدیلر.

وبوسنه بوسنه ده شتاپک شدیدومدیداولوب موسم بهار حلولنده قارلرالقوب زمرد کی یشیل اوتلر وپراقلر میدانه چیقنجه فوق العاده برشوق وطربله اهالی سیر یلرینه چیقدقلرنده شهر سرای بوسنه قیزلری بوشناق لسانی اوزره یشیل شریتی طلیعه البسه نه تلیح ایدرک یابدقلری شریلری سیر یلرنده عاشقلرینه قارشو اوینار ایکن او قومغه باشلا دیلر. بوشریقیرک برنده مندرج اولان بیتلرک خلاصه مآلی شودر:

(خنکار مفتش افندی به امر ایتش دیمش که

پارده نک کیتدیکنه باقه آلتونلری صو کی آقیت

قیزلری تزویج ایت تا که غازی یکیتلر

ویشیللی عسکرلز طوغورسونلر)

(مابعدی وار)